

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למדעי הרוח

המחלקה ללימודי מידע

פרויקט מידע 21

כנס שנתי

"מידע חברה ותעשייה"

לכבוד גב' עמליה ברנד

עוזרת ראש המחלקה ללימודי מידע לרגל פרישתה

14.30-14.15

דברי פתיחה

פרופ נועה אהרוני- ראש המחלקה ללימודי מידע

דברי ברכה

פרופ שפרה ברוכסון ארביב- דיקאן הפקולטה למדעי הרוח

פרופ' יהודית בר אילן

פרופ' סנונית שהם

גב' עמליה ברנד

תקצירים

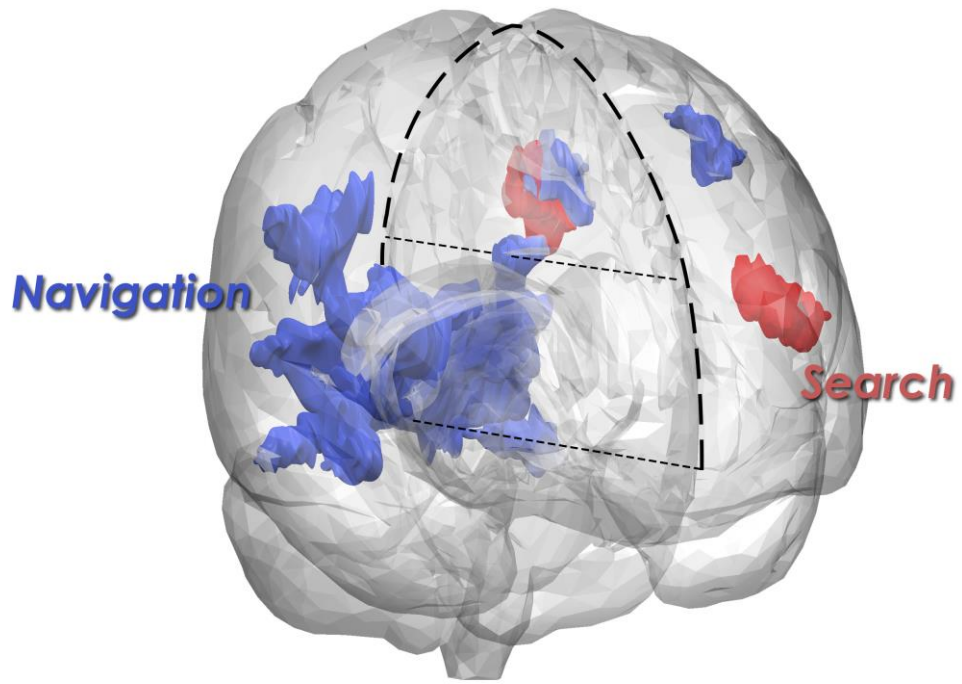
15.45-14.30

מושב א': יו"ר – פרופ' סנונית שוהם

ד"ר עופר ברגמן

מדוע אנחנו מעדיפים לנוות לקבצים שלנו? – מחקר fMRI

ניהול מידע אישי הוא התנהגות מידע בה אנשים שומרים פריטי מידע (כגון קבצים, הודעות אימייל ומועדפים) כדי לאחזר אותם מאוחר יותר. ישנן שתי שיטות עיקריות לאחזר מידע אישי - ניווט במורד התיקיות וחיפוש באמצעות מנוע חיפוש. הניווט מצריך זכירה מדויקת של הנתיב לתיקייה בה נשמר פריט המידע בעוד שהחיפוש גמיש הרבה יותר ומאפשר למצוא את פריט המידע בעזרת שלל מאפיינים שלו (כגון מילים מתוך שמו או מתוכנו). למרות זאת, המחקר בתחום מראה באופן עקבי שמשתמשים מעדיפים להגיע למידע האישי שלהם באמצעות ניווט. ייתר על כן, לקפיצת המדרגה הנחשולית שהייתה בשנים האחרונות בטכנולוגיות מנועי החיפוש לא הייתה כל השפעה על אחוז החיפוש, ואנשים חיפשו רק בלית ברירה כשלא זכרו את המקום בו שמרו את הקבצים שלהם. אבל מדוע בעצם אנשים מעדיפים ניווט על חיפוש? בהרצאה ד"ר ברגמן יספר על מחקר בינתחומי למציאת השורשים הנורולוגיים להעדפת ניווט. המחקר התפרסם ב- *Scientific Reports* של הוצאת **Nature**.

ד"ר עופר ברגמן נמצא בשורה הראשונה של החוקרים בתחום ניהול המידע האישי בעולם. מרצה בכיר במחלקה ללימודי מידע.

איך סטודנטים מחפשים מידע. - תוצאות מחקר משולב.

משתמשי הספרייה האקדמית מייצרים "עקבות דיגיטליים" בכל חיפוש או גישה למידע. הנתונים נמצאים בכל אחת ממערכות הספרייה וניתוח ומעקב שלהם מאפשר לספרייה לדעת היכן מחפשים המשתמשים את המידע.

המחקר התנהל משך שלוש וחצי שנים (מינואר 2011-יוני 2014) בהן נאספו נתונים ממספר מקורות מידע של ספריית יונס וסוראייה נזריאן באוניברסיטת חיפה.

- שאילתא שתיעדה מדי חודש, בקשות לטקסט מלא שהתקבלו במערכת ה Link resolver (SFX) של הספרייה, מכילי הגילוי של הספרייה ומגוגל סקולר.
- דוחו"ת של המוציאים לאור, על השימוש במנויי הספרייה
- נתוני כניסות לאתר הבית של הספרייה ולתיבת החיפוש בו, כפי שנאספו באמצעות

Google Analytics

מהנתונים נראה שסביבת העבודה של מנוע החיפוש גוגל והכלי של Google Scholar היא סביבת אחזור המידע המועדפת על משתמשי הספרייה. בזכות האפשרות של הכלי לקשר למנויי הספרייה, מתאפשר לקהל המתשתמשים לבחור סביבת חיפוש פשוטה ומוכרת ולקבל מידע אקדמי ואיכותי. הספרייה ממשיכה למלא את תפקידה כמתווכת בין המידע לבין משתמשיה, ללא הכרח להשתמש במערכות המידע שלה. כלי הגילוי של הספרייה המתמודדים עם שינויים והתאמות לצרכי המידע של לקוחות הספרייה, תופסים אף הם תאוצה והשימוש בהם נמצא בעלייה מתמדת.

ריקי גרינברג היא ספרנית מערכות מידע באוניברסיטת חיפה, ספרנית יעץ ואחראית צוות שיווק הספרייה. ריקי יזמה והקימה את אתר האינטרנט של ספריית אוניברסיטת חיפה והובילה את צוות האתר עד לפני מספר שנים. בשנים האחרונות היא מובילה את פרויקט ניהול הידע של אוניברסיטת חיפה באגף משאבי אנוש. הגישה לאחרונה את דוקטורט שלה בהנחיית פרופסור יהודית בר אילן.

שלומית פרי

יצירת ערך לספרייה וחויית ספרייה אחרת

הספרייה האקדמית, בהיותה חלק בלתי נפרד מהמוסד האקדמי אליו היא שייכת, נועדה לשרת את צרכי ההוראה, הלימוד והמחקר של הקהילות המרכיבות אותה. עם השתנות אופיין ומאפייניהן של קהילות אלו באוניברסיטאות, חלים גם שינויים בצרכי המידע שלהן ולכך מתווספים שינויים משמעותיים ותכופים בטכנולוגיות המידע. כל אלו משליכים על דרכי פעילותן של הספריות האקדמיות הנדרשות, כחלק מפעילותן השוטפת, לייצר ערך לארגונים בהם הן פועלות.

בהרצאה יסקר מודל יצירת הערך של הספרייה למדעי החברה, לניהול ולחינוך באוניברסיטת תל-אביב, יסקר בסיס המודל ועקרונות הפעולה על פיהן הספרייה מנוהלת ופועלת, וכן יוצגו ויודגמו כל אחד מעקרונות אלו ואופן יישומן בספרייה. מודל "חויית הספרייה" ומודל יצירת הערך עומדים בבסיס ההתנהלות האסטרטגית של הספרייה, ומהם נגזרים כל עקרונות הפעילות המקצועיים שלנו שיוצגו ויודגמו בהרצאה.

שלומית פרי, מנהלת הספרייה למדעי החברה, ניהול ולחינוך באוניברסיטת תל-אביב
דירקטורית בדירקטוריון הספרייה הלאומית, חברה בוועדת ההיגוי של מלמ"ד ובפורום
הוועדה המתמדת של מנהלי הספריות האוניברסיטאיות.

17.15-16.00

מושב ב': יו"ר – ד"ר גילה פריבור

עידית טמיר-אביב

תרומת המידען הרפואי לאוריינות בריאותית.

במחקרים רבים הוכח כי כאשר אנשים מבינים את מצבם הרפואי ואת הטיפול שנקבע להם, ולאחר שהיו שותפים להחלטה הטיפולית בהם, יגדלו הסיכויים שלהם להחלמה מהירה יותר. אנשים אלו הם בעלי אוריינות בריאותית גבוהה.

אוריינות רפואית (Health literacy) מוגדרת כ"הרמה שבה האדם מסוגל לקבל, לעבד ולהבין מידע בסיסי לגבי בריאות ושירותי רפואה על מנת לקבל החלטות בסיסיות לגבי בריאותו".

אוריינות בריאותית נמוכה עלולה להביא למניעת שימוש נכון בתרופות, מהווה חסם לשותפות בהחלטות הטיפוליות, פירוש שגוי של סימפטומים, פירוש שגוי של הנחיות, אי ביצוע בדיקות מעקב שגרתיות, ביצוע בדיקות וניתוחים ללא צורך, עלייה במספר אשפוזים וסכנה לבריאות בבית, ובמקום העבודה, וכן אי ידיעה לגבי הזכויות המגיעות במצב זה וכיצד "לנהל" את המצב.

מערכות הבריאות בעולם עדיין לא לגמרי הפנימו את תפקידן ומשאירות את האחריות למציאת מידע והבנתו על המטופל. בנוסף אנשי מקצועות הבריאות משתמשים במילים לא מוכרות ומובנות, כאשר הנחיות רפואיות מוגשות כך שהן מעבר ליכולת ההבנה של הרבה מטופלים, בעיקר מבוגרים. למידענים רפואיים יש מקום רב בקידום האוריינות הרפואית של הציבור ע"י הנגשת מידע מתאים, רלוונטי ואמין, "תפור" אישית לכל אחד כך שיביא להעצמה ולתחושת מסוגלות של כל אחד לנהל את המצב, לקבל החלטות נכונות ולהיות בעל כלים לתקשורת טובה עם המטפלים. בהרצאה ארחיב על מושג האוריינות הבריאותית, כיצד מידענים רפואיים יכולים לתרום לקידומה ואציג מספר מרכזי מידע בהם פועלים מידענים רפואיים בתחום המידע הרפואי ואת המרכז אותו אני מנהלת העוסק בהנגשת זכויות רפואיות.

עידית טמיר-אביב, מנהלת מרכז "כיוונים" לזכויות רפואיות בבית חולים הדסה.
בעלת תואר שני בלימודי מידע מאוניברסיטת בר-אילן.
עוסקת במידענות רפואית באקדמיה ובמערכת הבריאות משנת 1990 .

ד"ר מוריה לוי

לנהל בעידן של מידע וידע

שיטות הניהול המוכרות היום ומהוות בסיס מרכזי בבתי ספר למנהל עסקים, מבוססות על תפיסות שפותחו במאה ה-20 החל מתפיסות הניהול המדעי של Taylor (1911), דרך מהפכות האיכות של Deming (החל משנות ה-50) ועד תפיסות הניהול של Drucker (תפיסות שפותחו בחציו השני של המאה ה-20). אלא, ששיטות אלו עוצבו על בסיס מציאות אחרת, מציאות בה המנהל הוא בעל כוח בזכות סמכותו הארגונית ולקראת סוף המאה- גם סמכותו המקצועית. היום חיינו שונים לחלוטין. עובדים מחליפים מקומות עבודה, וכבר אינם חוששים באותה מידה מהסמכות הארגונית; עובדים נגישים למידע בלתי מוגבל, ובמהלך עבודתם צוברים מומחיות וידע שאפילו אין למנהלם. מאיפה נובע מקור הסמכות בעידן המידע והידע? כיצד מבצע המנהל את תפקידיו העיקריים בהיבטים בינאישיים, בהיבט המידע ובהיבט קבלת החלטות (שלוש קבוצות תפקידי הניהול המרכזיים על פי מחקרו של פרופ' Henry Mintzberg)? ההרצאה תעסוק באתגרים ובמתודות פעולה אפשריות תוך המחשת דוגמאות בתעשייה (בניהול אין פתרונות מובטחים, ובעיקר עוסקים במתודות ומתווים מותאמי ארגון על בסיס אלו).

מבוסס על מחקר: Levy M (2010). Management 2.0: Managing Knowledge Workers in the 21st century, Chapter in Implementing New Business Models in For-Profit and Non-Profit Organizations: Technologies and Applications, Te Fu Chen, Business Science Reference, NY, October 2010.

ד"ר מוריה לוי, נחשבת לאחד החוקרים המובילים בעולם בתחום ניהול הידע והרשתות החברתיות, משמשת כיו"ר פורום ניהול ידע בישראל, כיו"ר ועדת המומחים הבינלאומית של ISO לכתיבת תקן גלובלי לניהול ידע, וכמנכ"ל החברה הגדולה בתעשייה לשירותי ניהול ידע. מרצה במחלקה ללימודי מידע

מוגבלות האנונימיות המקוונת והגורמים להגברתה בקרב סטודנטים בישראל

אנונימיות מוגדרת כמצב שבו זהותו של האדם אינה חשופה בתוך המרחב שבו הוא שוהה והיא מהווה נדבך בתוך המונח "פרטיות", שכן היא מבטיחה את יכולתו של האדם לשמור ולהגן על זהותו. על אף מגוון כלים העומדים לרשות המשתמש לצורך הסתרת זהותו והגנה על המידע האישי שלו ברשת, האנונימיות המקוונת הינה מוגבלת. מטרת מחקר זה הייתה בשלב הראשון לאבחן את מודעות הסטודנטים הישראליים מתחומי לימוד שונים למוגבלות האנונימיות שלהם ברשת, תוך שקילת משתנים, כגון: מגדר, גיל, תחום לימוד, רמת אוריינות דיגיטלית. בנוסף, נבחנו מידת הדאגה של הנבדקים למוגנות המידע שלהם ברשת וההבדל האפשרי בין מידת הדאגה ברשתות חברתיות, לבין מידת הדאגה ברשת כולה. כמו כן, המחקר בדק האם ובאיזו מידה מתקיים פרדוקס הפרטיות בקרב אוכלוסיית המחקר, דהיינו, האם קיים פער בין חשיבות השמירה על אבטחת מידע, לבין ניצול האינטראקטיביות של המרחב האינטרנטי באופן האופטימאלי. בשלב האחרון, כתוצאה מניתוח סטטיסטי של הגורמים השונים, נבנה מודל חדש המסביר את התנהגות המשתמש, אשר מובילה להגברת רמת הידע והשימוש בפועל בכלים לשמירת האנונימיות המקוונת ובכך מצמצמת את תופעת פרדוקס הפרטיות.

מאור ויינברגר הוא מסטרנט מצטיין במחלקה ללימודי מידע שמסיים בימים אלו את עבודת התזה שלו בתחום חקר הפרטיות והאנונימיות ברשת האינטרנט. העבודה נעשתה בהנחייתה של ד"ר מעיין זיטומירסקי-גפת מהמחלקה ללימודי מידע ובשיתוף עם ד"ר דן בוכניק מרצה במחלקה ללימודי מידע ובמכון לב בירושלים.

